

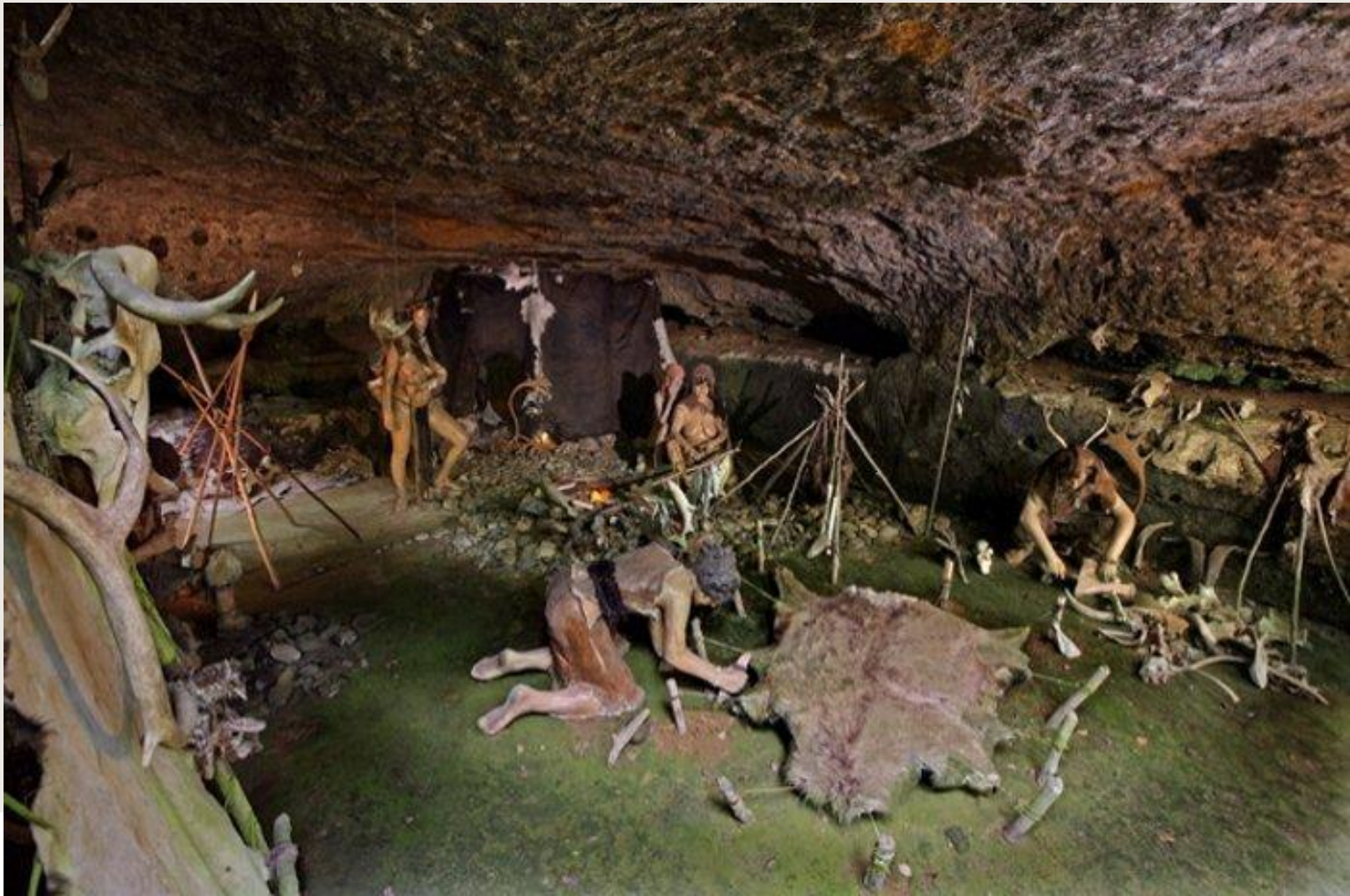

Prøvemethoder ved fuktskader

- Hvilke finnes og hva prøver de å si noe om?

Ingeborg Bjorvand Engh, Ph. D.
Seniorrådgiver Mycoteam as

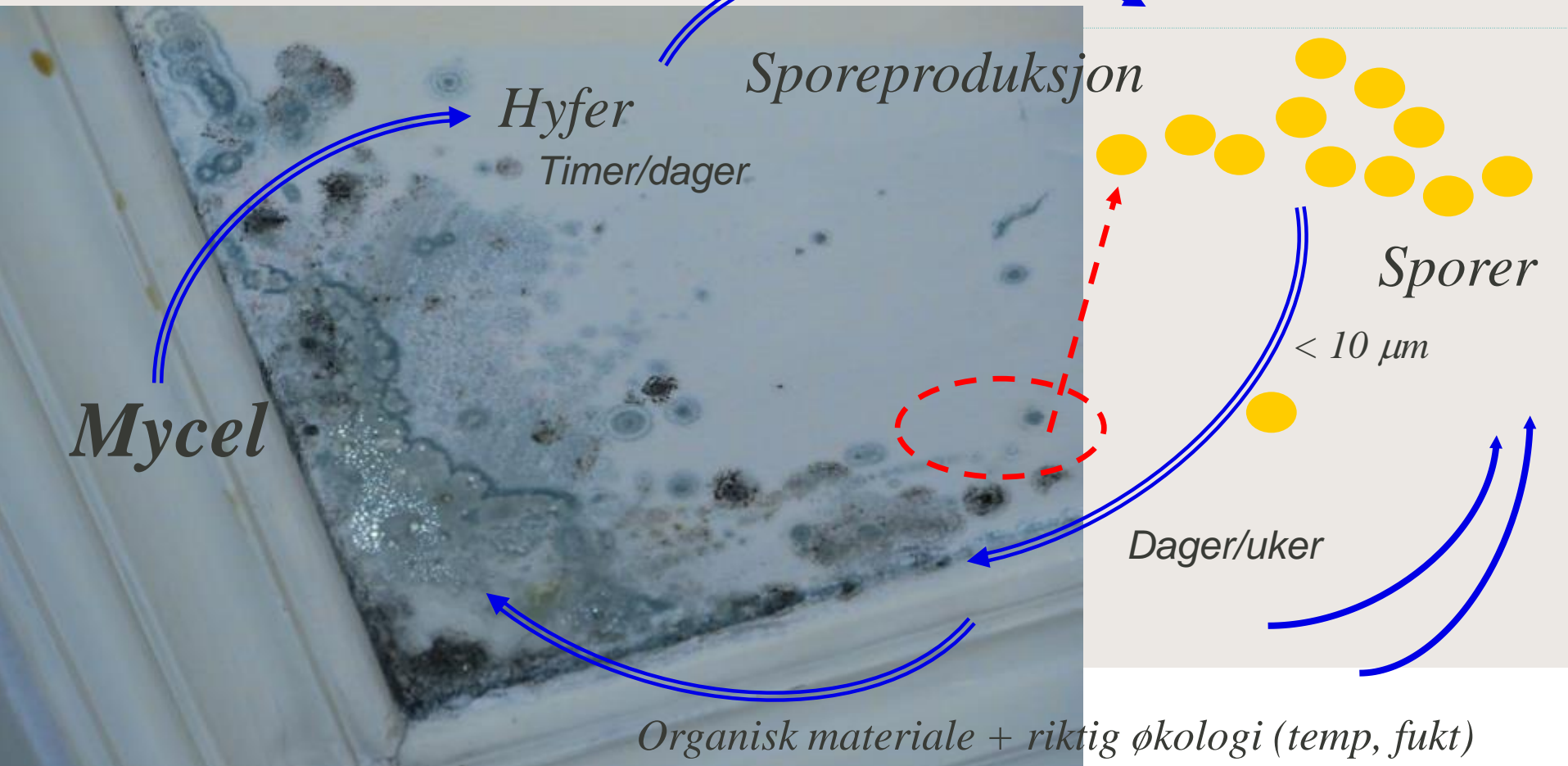

Livssyklus for muggsopp

Hvilke prøvemethoder finnes?

MATERIALBASERTE

- Materialprøver
- Tapeavtrekk / overflateprøver
- Swab fra overflate

Hvilke prøvemetoder finnes?

LUFTPRØVER

- Soppsporer i luft
- Enzymaktivitet i luft
- Flyktige organiske forbindelser – VOC

Hvilke prøvemethoder finnes?

STØVPRØVER

- Støv på overflater
- Støv i luft

Hva vil du vite?

- Er det sopp?
- Bakterievekst?
- Muggsopp?
- Råteskade?
- Årsak til helseplager i inneklima?

Indikasjoner på muggsoppvekst eller faktisk muggsoppvekst i boligen?

*Folk blir syke av å bo der, hvorfor ?
Vurdere den totale eksponeringen*

Kjeller tilgjengelig for befaring. En må forvente sopp og råteskader i deler av konstruksjonen.

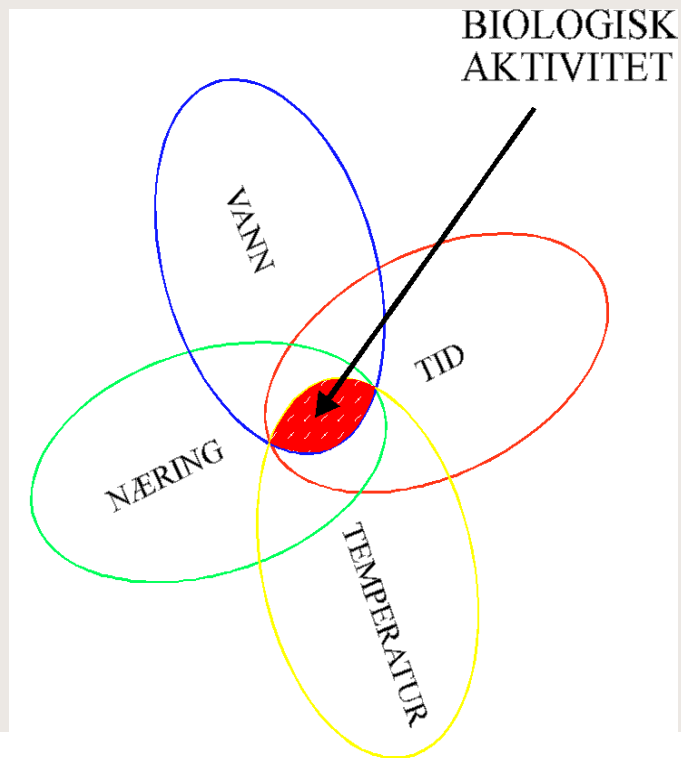
Hva vil prøvemethodene si noe om?

- Finne skader?
  - Vekst eller ikke aktiv vekst?
  - Tørt, men fremdeles soppskade?
  - Noen sopp er indikatorarter – også på fuktskader i bygg
- Påvise helsefare?
  - Totalbelastning på inneklime
  - Påvise eldre, inaktive skader

Biologisk aktivitet

- ▶ **Vann**
(> 20% fuktkvote eller >85% RF).
- ▶ **Næring**
(organisk materiale, særlig cellulose).
- ▶ **Temperatur**
(fra +4-5°C til 35-40°C. Enkelte arter fra –3-4°C og opp til + 75°C!).
- ▶ **Tid**
Utvikling kan starte etter få dager, og fortsetter så lenge det er forutsetning for aktivitet.

Kritiske grenser for vekst av muggsopp

< 75% RF. Meget lav risiko for vekst.

75 - 85% RF. Lav risiko for vekst.

**85 - 90% RF. Moderat risiko for vekst.
Perioder kortere enn 5-8 uker trolig akseptable.**

**> 90% RF. Høy risiko for vekst.
Perioder lengre enn 3-4 uker kritisk.**

Hva er muggsopp?

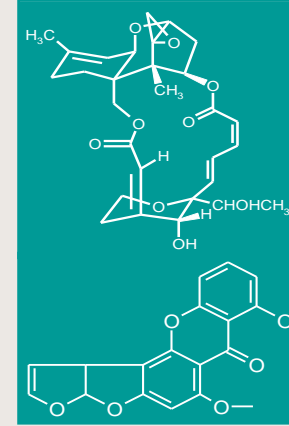
- En meget stor gruppe av hurtigvoksende sopper.
- De kan produsere store mengder soppsporer samt ulike flyktige organiske forbindelser.
- Muggsopp kan gi misfarging, lukt eller helseproblemer.
- Enkelte arter kan produsere mykotoksiner.

Biologisk aktive stoffer fra muggsopp

Strukturkomponenter

- Fragmenter fra sporer
- Fragmenter fra mycelium
- Glukan
- Protein

Metabolitter

- Mikrobielle flyktige forbindelser (MVOC)
- Mykotoksiner

Hva er naturlig og vanlig?

---

1 gram blomsterjord inneholder

- 100 -1.000 midd og andre smådyr
- 1.000 -10.000 muggsoppsporer
- 1.000.000 – 100.000.000 bakterier

Luftprøver

Totaltelling av alle sporer (levedyktige og døde) eller bare levedyktige sporer?

Totaltelling

- Finner alle sporer, levende og døde.
- Gir et tall på mengde støv og mengde sopp.
- Vanskelig å identifisere sopp.
- Kjenner igjen ulike støvtyper.

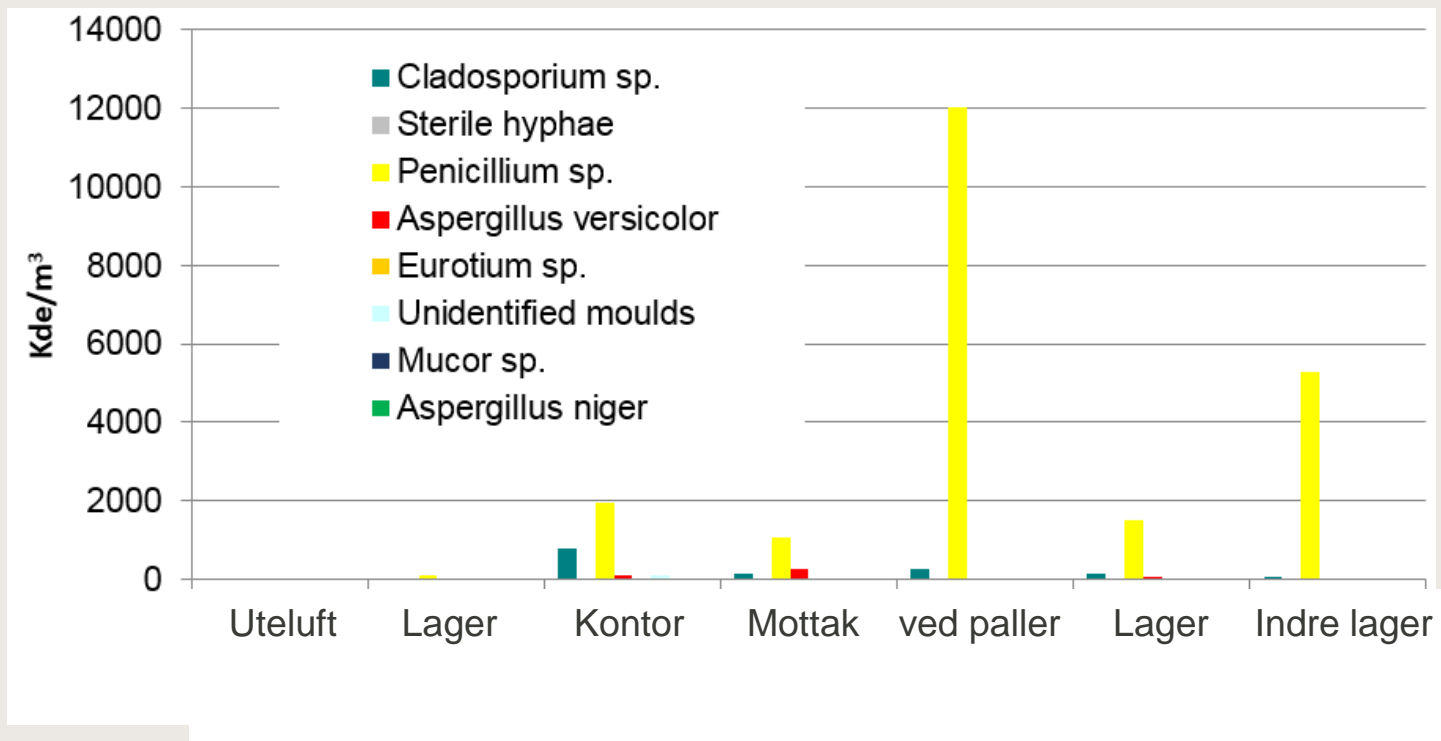
Spiredyktige muggsoppsporer

- Avklarer slekter og arter av muggsopp i luften.
- Indikerer kilder og årsaker til eventuelle skader.
- Kan avdekke skjulte skader.
- Kun spiredyktige sporer (kde/m³ luft).
- Øyeblikksbilde.
- Krever oppdyrking.

Levedyktige muggsoppsporer

Penicillium sp.
Cladosporium sp.

Støvprøver på overflater

Kan undersøke

- Støvtype (type forurensning)
- Støvdekkeprosent (renhold)
- Vekst av sopp i støvet?
- Sporer av sopp?
- Oppdyrking av støvet
- qPCR-test og DNA-profil basert på støv

Hva er det i støvet? Hvor kommer det fra?

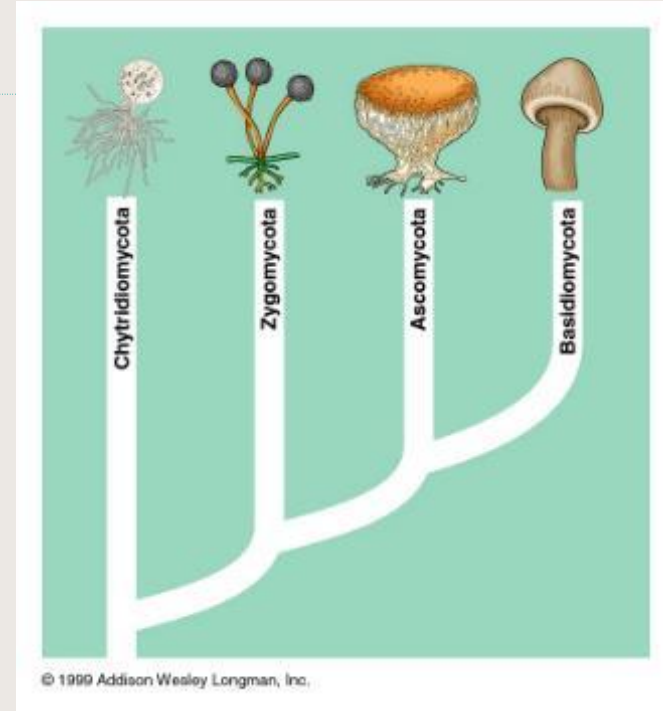

Analyse av støvdekke

Prøvenr	Delprøve	Støvdekke	Resultater støvtype
1	A prøve	11,0 %	Dominans av byggestøv med trefiber, sot, metallpartikler og mineralske partikler. Enkelte muggsoppспорer fra slektene Penselmuggsopp og Kjedekondensmuggsopp.
	B prøve	5,0 %	
2	B prøve	1,1 %	Blanding av brukerstøv og byggestøv. Enkelte muggsoppспорer
	A prøve	0,2 %	
3	B prøve	3,3 %	Dominans av brukerstøv og byggestøv. Innslag av soppспорer fra uteluft Penselmuggsoppспорer, kondensmuggsoppспорer
	A prøve	3,0 %	
4	B prøve	1,8 %	Dominans av metallpartikler og glassull. Ingen muggsoppспорer.
	A prøve	1,7 %	
5	A prøve	1,8 %	
	B prøve	1,8 %	Blanding av byggestøv og brukerstøv. Innslag av soppспорer og pollen fra uteluft Ingen muggsoppспорer

DNA-baserte teknikker

- Hvor finnes DNA?
  - Alle celler, som sporer og hyfer av sopp
  - Extracellulært DNA
- Hvor mye celler trengs for test?
- Brukes for å påvise arter og grupper av sopp og bakterier
- Når bør man bruke DNA-basert test?

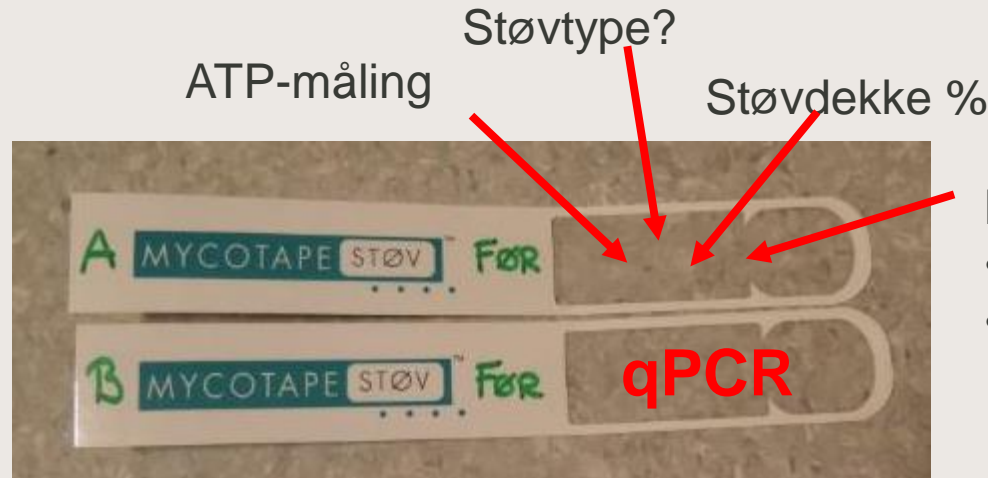

DNA-tester på markedet

- DNA-baserte tester som qPCR tilbys av laboratorier i Europa og USA.
- Mange er basert på ERMI-testen (utviklet for forskning av EPA (US Miljødep.) Technology for Mold Identification and Enumeration)
  - A DNA-based analysis called Mold Specific Quantitative PCR (MSQPCR) of 36 molds including, the 26 Group 1 species associated with homes with water damage and the 10 Group 2 species which are found in homes independent of water damage, forms the basis of the ERMI.
- Anozona, HouseTest, Mycoteam og flere tilbyr alle ulike DNA-baserte tester.

Utnytte prøvetaking med ulike metoder

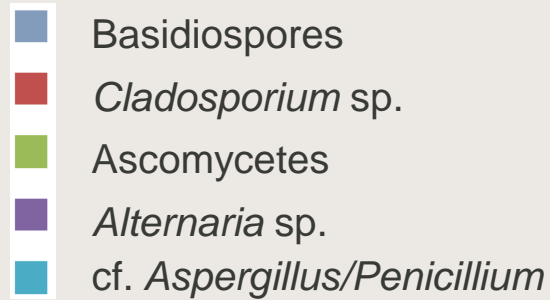
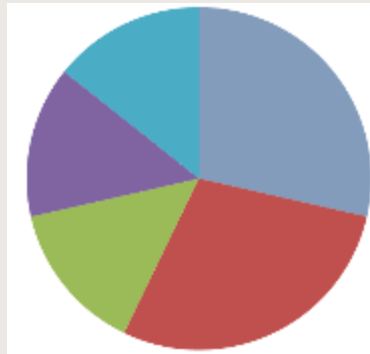

Mikroskopi

- Identifisere sporer
- Påvise vekst

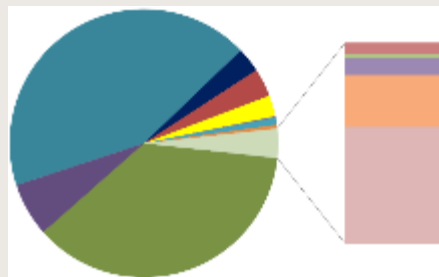
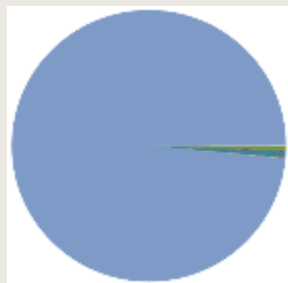

Analyse av støvprøve i mikroskopet

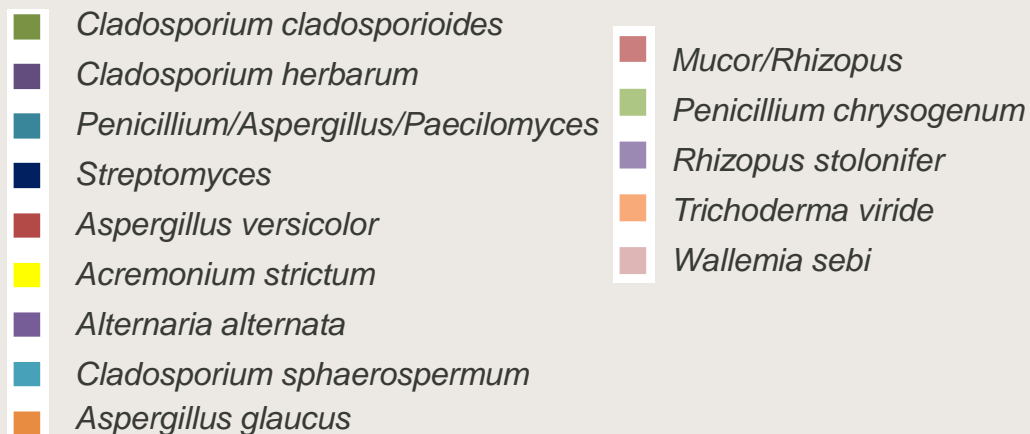

Mikroskopi av støv og muggsopp sporer fra horisontale flater.
Støvdekkeprosent fra 22,3 % til 32 %.

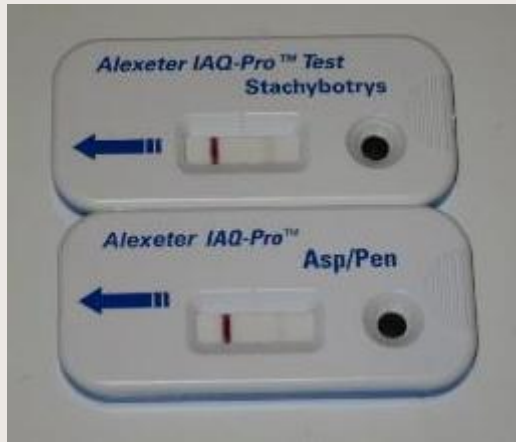
DNA-profil av støvprøve

324 653 sporeekvivalenter ble påvist

Andre metoder

- Mycometer
- Hyfefragmenter i luft
- ATP-måling
- Immunodeteksjon

Oppsummering

- Noen metoder er best egnet for vurdering av påvirkning på helsa.
- Andre metoder bedre egnet for å vurdere fuktskader.

Du vil vite om du har en soppskade som en følge av fukt:

- Aktiv skade?
- Eldre skade, tørt?
- Kontrollere påvirkning på omgivelsene

Takk for oppmerksomheten!

Mycoteam as
Forskningsveien 3b
Postboks 5 Blindern
N-0313 Oslo

www.mycoteam.no